

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1912.   Andra kammaren.   Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde Andra kammaren till lagtima möte här i hufvudstaden i den uti Riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsalen

måndagen den 15 januari,

kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Kopparbergs läns västra valkrets herr H a n s s o n i Solberga, såsom den ledamot, hvilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Mina herrar! I enlighet med föreskriften i riksdagsordningens 33 § tillkommer det mig såsom den bland de nyvalda ombuden till innevarande riksmöte, som har bevisat de flesta riksdagarna, nämligen 37 till antalet, att öppna detta sammanträde och föra ordet, till dess talman och vice talman blifvit utsedda, och jag gör det med en innerlig önskan, att våra öfverläggningar måtte lända kammaren till heder och fosterlandet till gagn samt att Han, den högste, som leder allas våra öden, måtte hålla sin skyddande hand öfver konung och fädernesland. Med dessa enkla och få ord förklarar jag nu Andra kammarens första sammanträde öppnadt och hälsar Eder alla såväl de nya ledamöterna som mina gamla kamrater med ett hjärtligt välkommen.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagaf, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, äfvensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blifvit till erforderligt antal af honom för tillfället antagna; och blefvo på framställd proposition dessa åtgärder af kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrifna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 13 januari 1912.

I anledning af stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de af Riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas, innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu af fullmäktige i riksbanken herrar Olof Jonsson, bankokommissarien Rudolf Emil Norberg och grosshandlaren Herman Lamm samt af fullmäktige i riksgäldskontoret herrar ordförande bland fullmäktige juris doktorn Henrik Cavalli, godsägaren Gustaf Fredrik Östberg och direktören Victor Moll.

Efter afslutandet af 1911 års lagtima riksdag hade till justitiedepartementet insändts *dels* fullmakter för Riksdagens Andra kammars vid de allmänna valen under september månad 1911 utsedda 230 ledamöter, *dels*, sedan det sålunda förrättade valet i Hälsinglands södra valkrets efter anförda besvär blifvit upphäfdt, fullmakter för de 3 personer, som vid nytt val utsetts till ledamöter af kammaren för nämnda valkrets, *dels ock*, sedan 4 af de vid allmänna valen till riksdagsmän valda, hvilka tillika erhållit uppdrag att vara ledamöter af Första kammaren, afsagt sig riksdagsmannaskapet i Andra kammaren och i följd häraf nya röstsammanräkningar företagits, fullmakter för de därvid utsedda riksdagsmännen.

Granskning företogs nu af fullmakterna för de 230 personer, hvilka på grund af de försiggångna valen och nya röstsammanräkningarna för närvarande voro ledamöter af Riksdagens Andra kammare.

I fullmakterna från Jämtlands läns södra och norra valkretsar befanns dagen, då valet hållits, vara angifven för södra valkretsen till den 18 och för norra valkretsen till den 21 september 1911, hvilka dagar Kungl. Maj:ts befallningshafvande verkställt sammanräkning af de vid valen afgifna rösterna, och icke, på sätt ske bort, till den dag, den 3 september, då, i båda kretserna, röstningen ägt rum. Detta förhållande ansågs dock icke böra föranleda ifrågavarande fullmaktens ogillande.

Sedan grufingenjören Carl Immanuel Asplund vid de allmänna valen blifvit utsedd till ledamot af Andra kammaren, men afsagt sig uppdraget, hade vid ny röstsammanräkning hemmansägaren Lars Johan Carlsson i Malmberget utsetts att i Asplunds ställe inträda såsom ledamot af kammaren. Den för Carlsson

utfärdade fullmakten befanns icke innehålla uppgift å den valkrets, för hvilken Asplund och sedermera Carlsson blifvit valda. Berörda omständighet ansågs emellertid icke böra inverka å giltigheten af Carlssons fullmakt.

Härjämte anmärktes såsom afvikelser från de i 66 och 68 §§ af lagen om val till Riksdagen föreskrifna formulär, att, då valkretsens namn skolat i fullmakt intagas, sådant i åtskilliga fall icke skett med iakttagande i allo af de i 18 § af vallagen använda beteckningar å valkretsarna; att i några fullmakter dagen för valets förrättande icke angifvits i full öfverensstämmelse med formulären; samt att en del fullmakter försetts med öfverskriften »Fullmakt». Då emellertid dessa afvikelser från formulären icke syntes vara af beskaffenhet, att därigenom meningen förändrades eller otydlighet föränleddes, ansågos desamma ej böra utgöra hinder mot fullmakternas godkännande.

I öfrigt blefvo de granskade fullmakterna lämnade utan anmärkning.

Protokoll öfver granskningen jämte förteckning å Andra kammarens ledamöter enligt de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa öfverlämnas till kammaren.

I ämbetet

Steno Stenberg.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var af följande lydelse:

Förteckning å ledamöterna af Riksdagens Andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 13 januari 1912.

Stockholms stads första valkrets.

1. Redaktören Karl Hjalmar Branting.
2. Möbelsnickaren Herman Lindqvist.
3. Statsrådet Fridtjuv Berg.
4. Konteramiralen Salomon Arvid Achates Lindman.
5. Kassören Ernst Söderberg.
6. Försäkringstjänstemannen Knut Abel Tengdahl.
7. Rådmanen Allan Cederborg.

Stockholms stads andra valkrets.

8. Borgmästaren Carl Albert Lindhagen.
9. Lektorn Johan Fredrik Nyström.
10. Hans excellens herr statsministern Karl Albert Staaff.
11. Kaptenen friherre Erik Kule Palmstierna.
12. Redaktören Karl Emil Hildebrand Hildebrand.
13. Redaktören Jakob Byström.
14. Redaktören Karl Winberg.

Stockholms läns södra valkrets.

15. Kopparslagaren Johan Albert Wallin i Gröndal.
16. Borgmästaren Jakob Gustaf Pettersson i Södertälje.
17. Muraren Gustaf Vilhelm Källman i Sundbyberg.
18. Presidenten Gustaf Albert Petersson i Lidingö.
19. Sergeanten Karl August Martin Johansson Martin & Oskar Fredriksborg.
20. Skräddarmästaren Gustaf Adolf Molin i Södertälje.

Stockholms läns norra valkrets.

21. Godsägaren Erik Gabriel Henrik Åkerlund å Lovisedal.
22. Folkskolläraren Erik Richard Hagberg i Östhammar.
23. Arbetaren Per Henning Sjöblom i Bryggården.

Uppsala län.

24. Professorn Nils Edén i Uppsala.
25. Förtroendemannen Karl August Olsson Borg i Harnäs.
26. Godsägaren Olof Alfred Berg å Staby.
27. Landtbrukaren Johan Andersson i Raklösen.
28. Landtbrukaren Eric Björnberg i Åkerby.

Södermanlands läns norra valkrets.

29. Hemmansägaren Gustav Gustavsson i Wi.
30. Knifsmeden Evald Crispin Kropp i Eskilstuna.
31. Förrådsförvaltaren Axel Modig i Eskilstuna.

Södermanlands läns södra valkrets.

32. F. d. öfverstekammarjunkaren friherre Carl Carlson Bonde å Eriksberg.
33. Förrådsförmannen Anders Johan Bärg i Katrineholm.
34. Godsägaren Johan Malcolm Juhlin å Hagbyberga.
35. Hemmansägaren Carl J. Johansson i Upp-Mälby.

Östergötlands läns norra valkrets.

36. Bruksägaren Axel Ekman å Mo gård.
37. Järnarbetaren Gustaf Emil Törnblom i Finspong.
38. Landtbrukaren Anders Edvard Andersson i Höckerum.
39. Godsägaren August Henriesson å Karlslund.

Norrköpings och Linköpings valkrets.

40. Redaktören Sven Persson i Norrköping.
41. Disponenten Axel Swartling i Norrköping.
42. Rådsmannen Theodor Zetterstrand i Norrköping.

Östergötlands läns södra valkrets.

43. Landtbrukaren David Hjalmar Pettersson i Bjälbo.
44. Statsrådet friherre Axel Theodor Adelswärd.

45. Platsredaktören Axel Julius Sterne i Mjölby.
46. Regementsläkaren Conrad Fredrik Vahlquist i Skeninge.
47. Landtbrukaren Anders Alfred Andersson i Fallsberg.

Jönköpings läns östra valkrets.

48. Hemmansägaren Johan August Jonsson i Hökhult.
49. Fabrikören Johan Fredrik Johansson i Hvetlanda.
50. Landtbrukaren Carl Felix Sjöberg i Säfsjö.
51. Kaptenen Ernst Torsten Sigfrid Liljedahl i Tranås.

Jönköpings läns västra valkrets.

52. Fabriksdisponenten Erik Räf i Attarp.
53. Hemmansägaren Johan Andersson i Altofta.
54. Landtbrukaren Per Bernhard Nilsson i Linnås.
55. Grosshandlaren Teodor Felix Hamrin i Jönköping.
56. Konduktören Karl Albert Thure Nilsson Widlund i Jönköping.

Kronobergs läns östra valkrets.

57. Hemmansägaren Johan August Sjö i Linneryd.
58. Hemmansägaren Johan Engqvist i Dänningelanda.
59. Sparbankskamreraren Johan Alfred Uno Fornander i Växjö.
60. Glassliparen Axel Albert Lindqvist i Kosta.

Kronobergs läns västra valkrets.

61. Hemmansägaren Ernst Otto Magnusson i Tumhult.
62. Trävaruhandlaren Elias Reinhold Eliasson i Markaryd.
63. Hemmansägaren Petter Magnus Olsson i Blädinge.

Kalmar läns norra valkrets.

64. Borgmästaren Axel Olof Rune i Västervik.
65. Landtbrukaren Sven Erik Andersson i Hägelåkra.
66. Landtbrukaren Otto Algot Dandenell i Blankaholm.
67. Predikanten Anders Viktor Isaksson i Västervik.

Kalmar läns södra valkrets.

68. Landtbrukaren Per Olof Lundell i Ebbetorp.
69. Landtbrukaren Carl August Olsson i Järnsida.
70. Vice konsuln John Jeansson i Kalmar.
71. Landtbrukaren Enoch Amandus Runefors i Ruskemåla.
72. Hemmansägaren Pehr August Andersson i Knäppinge.
73. Vaktmästaren Karl Enoch Magnusson i Kalmar.

Gottlands län.

74. Hemmansägaren Karl Laurentius Johan Larsson i Bondarfve.

75. Landshöfdingen Karl Rudolf Rydin i Visby.
76. Landtbrukaren Johan Theodor Hansén i Bonsarfve.

Blekinge län.

77. Hemmansägaren John Jönsson i Boa.
78. Landtbrukaren Per August Larsson i Säby.
79. Redaktören Johan August Ingvarsson i Karlshamn.
80. Borgmästaren Johan Otto Holmdahl i Karlskrona.
81. Fängelsedirektören Ulrik Leander i Karlskrona.
82. Kassören Karl Oskar Valdemar Kloo i Karlskrona.

Kristianstads läns nordvästra valkrets.

83. Landtbrukaren Per Nilsson Bosson i Vanneberga.
84. Landtbrukaren Per Nilsson i Bonarp.
85. Landtbrukaren Sven Bengtsson i Norup.
86. Bageriföreståndaren Lars Borggren i Ängelholm.
87. Landtbrukaren John Erlansson i Främlinge.

Kristianstads läns sydöstra valkrets.

88. Godsägaren grefve Raoul Gustaf Hamilton å Ovesholm.
89. Landtbrukaren Nils Larsson i Klagstorp.
90. Ombudsmannen Gustaf Nilsson i Kristianstad.
91. Jordbrukskonsulenten Viktor A:son Ekerot i Kristianstad.

Malmöhus läns norra valkrets.

92. Landtbrukaren Olof Nilsson i Tånga.
93. Landtbrukaren Jöns Peter Jespersen i Dorisborg.
94. Grufarbetaren Martin Holmström i Billesholm.

Malmöhus läns mellersta valkrets.

95. Landtbrukaren Johan Jönsson i Refvinge.
96. Landtbrukaren Sven Linders i Staffanstorp.
97. Landtbrukaren Jöns Jönsson i Slåtåker.
98. Musikdirektören Ivar Arthur Säfstrand i Hörby.
99. Redaktören Nils August Nilsson i Kabbarp.

Malmöhus läns södra valkrets.

100. Parkföreståndaren Fredrik Wilhelm Thorsson i Ystad.
101. Landtbrukaren Jöns Pålsson i Anderslöf.
102. Målaren Nils Edvard Lindberg i Limhamn.
103. Direktören Hans Andersson i Skifarp.

Städerna Hälsingborg, Landskrona och Lund.

104. Redaktören Adolf Christian Johan Christierson i Hälsingborg.
105. Direktören Malte Sommelius i Hälsingborg.
106. Folkskolläraren Ola Hansson Waldén i Landskrona.

Malmö stad.

107. Muraren Nils Persson.
108. Distriktschefen Harald Lemke.
109. Folkskolläraren Klas Wärner Rydén.

Hallands län.

110. Landtbrukaren Anders Olsson i Tyllered.
111. Landtbrukaren August Ifvarsson i Vårestorp.
112. Rådmannen Axel Westman i Halmstad.
113. Maskinarbetaren Carl Oscar Strid i Nyhem.
114. Handlanden Anders Henriksson i Heberg.
115. Landtbrukaren Per Johan Persson i Tofta.

Göteborgs och Bohusläns södra valkrets.

116. Landtbrukaren Cornelius Olsson i Berg.
117. Landtbrukaren Carl L. Olausson i Lilldal.
118. Landtbrukaren Herman Andersson i Grimbo.
119. Folkhögskolföreståndaren Oskar Lundgren i Vendelsberg.
120. Förre sjökaptenen Carl Julius Ödman i Fiskebäckskil.

Göteborgs och Bohusläns norra valkrets.

121. Landtbrukaren Oscar Natanael Olsson i Broberg.
122. Hemmansägaren Sven Amandus Olsson i Åsen.
123. Häradshöfdingen Assar Emanuel Åkerman i Strömstad.
124. Handlanden Carl Herman Wallentin i Smögen.

Göteborgs stad.

125. Sjökaptenen Eric Indebetou.
126. Grosshandlaren Erik Peter Valdemar Röing.
127. Tullvaktmästaren Magnus Bengtsson.
128. Professorn Karl Johan Vilhelm Lundström.
129. Handlanden Hjalmar Wijk.
130. Folkskolläraren Emil Kristensson.
131. Grosshandlaren Edvard Lithander.

Älfsborgs läns norra valkrets.

132. Godsägaren Axel Vilhelm Teodor von Sneidern å Berg.
133. Hemmansägaren Jan Magnus Johansson i Mellbyn.
134. Komministern Harald Martin Hallén i Torrskog.

Älfsborgs läns mellersta valkrets.

135. Bankdirektören Herman Carlson i Herrljunga.
136. Hemmansägaren Otto Herman Svensson i Saläng.
137. Järnarbetaren Gustaf Alfred Strömberg i Trollhättan.
138. Hemmansägaren August Danielsson i Mörlanda.

Älfsborgs läns södra valkrets.

139. Fabriksägaren Axel Fredrik Vennersten i Borås.
140. Landtbrukaren Carl Edor Anderson i Knapasjö.
141. Godsägaren Gustaf Odqvist å Påtorp.
142. Redaktören Hjalmar Mauritz Engelbrekt Enderstedt i Borås.
143. Nämndemannen Bengt Carl Lorentzon i Ledet.

Skaraborgs läns norra valkrets.

144. Landtbrukaren Johan Albert Karlsson i Västtomten.
145. Hemmansägaren Lars Johan Jansson i Djursätra.
146. Förre redaktören Gustaf Wilhelm Sjöberg i Sköfde.
147. Nämndemannen Carl Johansson i Gäre.
148. Borgmästaren Karl Adolf Erland von Hofsten i Lidköping.

Skaraborgs läns södra valkrets.

149. Häradshöfdingen Georg Adolf Edvin Kronlund i Skara.
150. Hemmansägaren Carl Persson i Stallerhult.
151. Landtbrukaren Karl Magnus Andersson i Milsmaden.
152. Hemmansägaren Sven Johan Larsson i Gallstad.
153. Redaktören Oscar Fredrik Bogren i Falköping.

Värmlands läns norra valkrets.

154. Bankkamreraren Anders Gustaf Olson i Torsby.
155. Snickaren Herman Engelbrekt Nordström i Mölnerud.
156. Hemmansägaren Alfred Persson i Björnsbyholm.

Värmlands läns östra valkrets.

157. Statsrådet Per Axel Victor Schotte.
158. Gjutmästaren Nils Andersson Berg i Munkfors.
159. Bergsmannen Carl Petter Jansson i Edsbäcken.
160. Folkskolläraren Nils Helger i Gåsbornshyttan.

Värmlands läns västra valkrets.

161. Predikanten Johan Petter Igel i Tveta.
162. Folkskolläraren Gustaf Magnus Sandin i Grums.
163. Hemmansägaren Albert Mossberg i Blomma.
164. Fabriksidkaren Per Anderson i Arvika.

Örebro läns norra valkrets.

165. Banvakten Anders Andersson i Råstock.
166. Grosshandlaren Erik Agabus Nilson i Örebro.
167. Modellsnickaren Olof Nilsson i Hagaby.
168. Fastighetsägaren Anders Petter Gustafsson i Örebro.
169. Landtbrukaren Karl August Sandberg i Torphälla.

Örebro läns södra valkrets.

170. Landtbrukaren Gustaf Olofsson i Åvik.
171. Bergsmannen Johan Gustaf Forsberg i Stolpetorp.
172. Handlanden Edvard Jansson Uddenberg i Brögården.
173. Bruksägaren Ivan Svensson i Skyllberg.

Västmanlands läns östra valkrets.

174. Hemmansägaren Johan Andersson i Stårte.
175. Tidningsmannen Victor Larsson i Västerås.
176. Hemmansägaren Axel Robert Lundblad i Fredriksberg.

Västmanlands läns västra valkrets.

177. Folkskolläraren Johan Forssell i Näslund.
178. Hemmansägaren Adolf Fredrik Janson i Bråten.
179. Järnarbetaren Gustaf Adolf Rundgren i Fagersta.

Kopparbergs läns östra valkrets.

180. Häradshöfdingen Gustaf Nils Theodor af Callerholm i Hedemora.
181. Snickaren Carl Robert Jansson i Falun.
182. Hemmansägaren Samuel Söderberg i Hobborn.

Kopparbergs läns västra valkrets.

183. Järnarbetaren Johan Bernhard Eriksson i Grängesberg.
184. Hemmansägaren Johan Ström i Transtrand.
185. Folkhögskolläraren Richard Sandler i Brunnsvik.
186. Hemmansägaren Anders Hansson i Solberga.

Kopparbergs läns norra valkrets.

187. Hemmansägaren Daniel Persson i Tällberg.
188. Hemmansägaren Per Tysk i Färnäs.
189. Målaren Eskils Hans Hansson i Bäck.

Gästriklands valkrets.

190. Muraren Erik Andersson Leksell i Sandviken.
191. Hemmansägaren Olof Olsson i See.
192. Redaktören Fabian Månsson i Gäfle.
193. Lektorn Karl Starbäck i Gäfle.

Hälsinglands södra valkrets.

194. Ombudsmannen August Sävström i Bollnäs.
195. Hemmansägaren Jonas Jonsson i Hå.
196. Järnarbetaren Ernst Isidor Lindley i Söderhamn.

Hälsinglands norra valkrets.

197. Hemmansägaren Johan Ericsson i Vallsta.

198. Magasinsbokhållaren Olov Wilhelm Edbom i Ljusdal.
199. Hemmansägaren Per Olsson i Fläsbro.
200. Hemmansägaren Per Norim i Bergsjö.

Medelpads valkrets.

201. Glasbruksarbetaren Karl Robert Karlsson i Fjäl.
202. Förtroendemannen Carl Alfred Svensson i Skönsberg.
203. Hemmansägaren Isak Olof Westlund i Kvarsätt.
204. Hemmansägaren Johan Zelahn i Vattjom.

Ångermanlands södra valkrets.

205. Jordbrukaren Johan Rudolf Sundström i Stigsjö.
206. Expeditoren Johan Emil Berglund i Kramfors.
207. Hemmansägaren Per Erik Hedström i Helgum.
208. Redaktören Johan Nydal i Ramvik.

Ångermanlands norra valkrets.

209. Kyrkoherden Gustaf Frithiof Lundgren i Björna.
210. Hemmansägaren Per Emil Molin i Dombäcksmark.
211. Hemmansägaren Carl Jonas Öberg i Domsjö.

Jämtlands läns södra valkrets.

212. Landshöfdingen Johan Widén i Östersund.
213. Landtbrukaren Ingebrekt Bergman i Tännäs.
214. Snickaren Aron Julius Wedin i Borgvattnet.

Jämtlands läns norra valkrets.

215. Hemmansägaren Gudmund Nikolaus Torgén i Högfors.
216. Hemmansägaren Johan Olofsson i Digernäs.
217. Folkskolläraren Johan Wilhelm Daniel Wiklund i Oviken.

Västerbottens läns södra valkrets.

218. Landtbrukaren Adolf Wiklund i Brattfors.
219. Provinsiälläkaren Erik Florentin Hellberg i Lycksele.
220. Hemmansägaren Johan Rehn i Hissjö.
221. Folkskolläraren Werner Bäckström i Bjurholm.

Västerbottens läns norra valkrets.

222. Hemmansägaren Olof Jonsson i Gumboda.
223. Hemmansägaren Frans Oskar Mörtsell i Mörttjärn.
224. Landtbrukaren Anton Vikström i Jörn.

Norrbottnens läns södra valkrets.

225. Järnvägsbokhållaren Ernst August Hage i Luleå.
226. Filosofie doktorn Paul Hellström i Luleå.
227. Hemmansägaren Adolf Linus Lundström i Långnäs.

Norrbottnens läns norra valkrets.

228. Hemmansägaren Lars Johan Carlsson i Malmberget.
229. Mejeriföreståndaren Per Albert Bäckman i Neder-Kalix.
230. Gruffogden Karl Ludvig Sandstedt i Malmberget.

§ 4.

Vid härefter företaget upprop af kammarens ledamöter befunnos samtliga ledamöter närvarande förutom herr Öberg.

Herr ordföranden meddelade, att herr Öberg uti ingånget telegram anhållit, att han, som förhindrats afresa, måtte erhålla en dags ledighet från riksdagsgöromålen.

§ 5.

Herr ordföranden tillkännagaf, att hans excellens herr statsministern Staaff afvaktade budskap om afslutande af uppropet, hvarefter han ville infinna sig för att meddela kammaren Kungl. Maj:ts beslut angående talman och vice talman i kammaren, samt att ordföranden uppdragit åt herrar Vahlquist och Ström att underrätta hans excellens herr statsministern, att uppropet vore verkställt och kammaren redo att mottaga honom.

§ 6.

Hans excellens herr statsministern inträdde nu samt uppläste Kungl. Maj:ts öppna bref angående förordnande af talman och vice talman i denna kammare, enligt hvilket förordnats till talman representanten för Norrköpings och Linköpings valkrets herr *Axel Swartling* och till vice talman representanten för Kopparbergs läns östra valkrets herr *Gustaf Nils Theodor af Callerholm*.

§ 7.

Ålderspresidenten öfverlämnade ordförandeklubban till herr talmannen, hvarefter denne hälsade kammaren med följande tal:

Mina herrar! Anyo anförtrodd det grannlaga värfvet att leda denna kammares förhandlingar, utber jag mig värdsamt allt det stöd, som kamratlig välvilja förmår skänka, och som är så nödvändigt för möjligheten att kunna fullgöra det ansvarsfulla uppdraget.

Det gifves händelser, mina herrar, som medan de pågå upptaga nästan allas oafslåtlige uppmärksamhet och ifriga medverkan, men som kanske just därför — till följd af den naturliga reaktionen efter en måhända onaturlig spänning — hastigt få det förflytnas prägel öfver sig. Det är ej utan, att den valstrid,

hvarur den nu församlade Andra kammaren framgått, är ett exempel härpå. Valstriderna äro minst af alla till för sin egen skull. De skola utmynna i ett slutresultat, som angifver riktlinjer för positivt arbete, och jag känner mig öfvertygad om att så godt som alla föredraga detta arbete framför feijden. Åtskilligt af denna följer visserligen med in i kammaren, men det blir här af annan art, då striden rör sig kring bestämda uppgifter, som måste lösas. Man kommer hvarandra, så att säga, närmare in på lifvet och äfven förfäktarna af motsatta meningar känna, att de stå inför en gemensam uppgifts förpliktelse, förpliktelse, som äro djupare och högre än något partiograms.

I den mån dylika känslor få göra sig gällande, skall den nya Andra kammaren — jag kallar den ny äfven med tanke på de omgestaltande bestämmelserna för dess sammansättning — fullfölja sina företrädares verk. Vi hafva att tacksamt erkänna detta verk. Har därvid någon uppgift blifvit försummad, så tror jag å andra sidan, att ingen uppgift blifvit fördärfvad och hvad som bär det trefvande försökets bristfälliga karaktär kan förbättras och fullkomnas. Må vi hoppas att förutsättningarna härför ökats genom hvad man ej utan skäl kallat den nya representationsreformen.

Mätte, med Guds hjälp, vårt stundande arbete komma att lända till lycka och gagn för vårt kära fädernesland! Ske alltså!

§ 8.

Herr talmannen föredrog ånyo det under § 3 här ofvan intagna protokollet, hvarefter kammaren beslöt att, med godkännande af de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 9.

Kammaren beslöt att lägga Kungl. Maj:ts i § 6 omnämnda bref till handlingarna.

§ 10.

Föredrogs åter herr Öbergs anhållan om ledighet från riksdagsgöromålen; och blef densamma af kammaren bifallen.

§ 11.

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekreterarebefattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val af sekreterare.

Denna hemställan bifölls af kammaren, hvarefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas

öppnande och uppräknings valet hafva så utfallit, att till sekreterare utsetts notarien hos öfverståthållareämbetet, jur. och fil. kandidaten Per Cronvall med 210 eller alla afgifna röster.

Sekreteraren, som härefter på kallelse inställde sig, öfvertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsföringen.

A. Åkerman.

Allan Cederborg.

§ 12.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 17 januari företaga val af tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarna, två ledamöter att hafva inseende öfver Riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 13.

Till talarplatser för ledamöter, som kunde vilja däraf begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag de två för ändamålet anordnade, på hvardera sidan om talmansbordet befintliga platserna.

§ 14.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande öfverlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid Riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning af dessa biljetter finge genom kammarens kansli ske efter slutet af kammarens sammanträde denna dag med iakttagande, att de för ledamöterna från Stockholms stad och hvart och ett af rikets län afsedda biljetterna utlämnades till Stockholms stads och hvarje läns äldsta närvarande representant, som sedermera fingo ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 12,16 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Tisdagen den 16 januari.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

På hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första kammarens talman, beslöt kammaren att företaga val af ledamöter i de ständiga utskotten lördagen den 20 och val af suppleanter i samma utskott måndagen den 22 innevarande januari äfvensom att suppleanternas antal skulle liksom vid föregående riksdagar vara lika med de ordinarie ledamöternas.

§ 2.

Herr talmannen och kammarens herrar ledamöter afgingo kl. 10.45 till slottskapellet, hvarest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjänst begaf sig kammaren till rikssalen.

Hans Maj:ts Konungen öppnade där Riksdagen med ett tal, hvarefter hans excellens herr statsministern Staaff uppläste Kungl. Maj:ts berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Efter det Första kammarens talman framfört Första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde Andra kammarens talman och yttrade:

Allernådigaste Konung, Eders Majestät!

Efter förrättade allmänna val står den nya Andra kammaren för första gången samlad inför Eders Majestät.

Den skiljer sig från sina föregångare därigenom, att den sammansatts efter de nya valbestämmelser, som skola göra dess folkliga grund bredare och djupare. Mycket af hvad som rör sig på djupet af denna grund kan vara svårt att klart och tydligt påvisa, och de, som söka tränga in i svenskt folklyne, ha kanske ännu en och annan upptäckt att göra af både glädjande och nedstämmande art. Ändringar i detta folksjärens djup föresiggå långsamt, såsom fallet är med allt, som hvilat och utvecklar sig på naturgrund. Teorier och opinioner växla snabbare. Men huru dessa än växla: Konungatroheten hos det svenska folket ligger djupare än så. Det är öfver tusenårig historia, som plöjt de fåror, i hvilka den spirar upp.

Det är i känslan här af, som den nya Andra kammaren, som i detta hänseende icke skiljer sig från den gamla, fyller en kär plikt, då den på grundlagens maning samlas inför tronen. På dess vägnar frambar jag till Eders Majestät uttrycken af kammarens undersåtliga vördnad och varma tillgifvenhet. Må de

krafter, som det konungsliga kallet kräfver, alltjämt förlänas Eders Majestät, och må Guds välsignelse hvila öfver Eder, Herre Konung, och öfver Eders Majestäts konungsliga gärning till fosterlandets väl.

Härpå fingo talmännen hvardera mottaga ett exemplar af Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof, hvarefter ceremonien på rikssalen afslutades, och åtskildes Andra kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattadt före afgangen från dess samlingsrum.

In fidem

Per Cronvall.

Onsdagen den 17 januari.

Kl. 1.30 e. m.

§ 1.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr Öberg denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Jämlikt beslut den 15 innevarande januari företogs nu val af tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarna; och blefvo därtill utsedde:

herr *Bonde*,

› *Branting* och

› *Persson* i Stallerhult,

en hvar med 217 röster.

§ 3.

Vid härefter anställdt val af de två ledamöter, hvilka jämte två ledamöter af Första kammaren skulle hafva inseende öfver Riksdagens kansli, blefvo därtill valda:

herr *Widén* med 206 röster och

› *Zetterstrand* med 147 röster.

Närmast i röstetal kom herr *Hildebrand* med 59 röster.

§ 4.

Vidare företogs val af åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning; och utsågos därvid:

- herr vice talmannen af *Callerholm* med 217 röster,
 » *Andersson* i Skifarp med 217 röster,
 » *Hansson* i Solberga med 217 röster,
 » *Jansson* i Djursätra med 217 röster,
 » *Persson* i Stallerhult med 217 röster,
 » *Starbäck* med 217 röster,
 » *Tengdahl* med 217 röster, och
 » *Palmstierna* med 155 röster.

Närmast i röstetal kom herr *Byström* med 62 röster.

§ 5.

Anställdes val af tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter; och blefvo därtill valda:
 herr *Odqvist* med 215 röster,
 » *Röing* med 161 röster och
 » *Persson* i Malmö med 159 röster.

Närmast i röstetal kom herr *Eriksson* i Grängesberg med 56 röster.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 2, 3, 4 och 5 här ofvan omförmälda valen.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts nästlidne dag afgifna proposition angående statsverkets tillstånd och behof;

Kungl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista lagtima Riksdags sammanträde sig tilldragit;

Riksdagens år 1911 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning;

Riksdagens år 1911 församlade revisorers berättelse angående riksbanken; och

Justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitterades berättelse.

§ 8.

Herr statsrådet *Schotte* aflämnade

dels Kungl. Maj:ts skrifvelse om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 i riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet, dels Kungl. Maj:ts propositioner:
 angående uppförande af kvinnliga biträden i postverkets stat samt fastställande af postverkets stat för driftkostnader år 1913;
 angående telegrafverkets anslag för driftkostnader år 1913;
 angående anvisande af anslag för täckande af förvaltnings-

kostnader för lånefonden för befrämjande af handverk och därmed jämförlig mindre industri år 1913; och
angående driftkostnader under år 1913 för statens domäner.
Nämnda skrifvelse och propositioner bordlades på begäran.

§ 9.

Afgåfvos följande motioner, nämligen af:

Herr *Räf m. fl.*, nr 1, om höjning af de värnpliktiges aflöning;

herr *Räf*:

nr 2, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förslag i syfte att frågor om nya eller förhöjda förmåner till ämbets- och tjänstemän endast genom Kungl. Maj:t må kunna föreläggas Riksdagen; och

nr 3, om förändrade bestämmelser rörande utskänkning af brännvin i Riksdagens lokaler; samt

herr *Olsson* i Fläsbro, nr 4, om upphäfvande af stämpel-skatten å inrikes växlar.

Ifrågavarande motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 10.

Ordet lämnades härefter till herr vice talmannen, som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig härmed hemställa, att såväl Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof som samtliga i dag aflämnade kungl. propositioner måtte uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Lindqvist* i Stockholm under 3 dagar fr. o. m. den 20 januari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.53 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Lördagen den 20 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

I enlighet med därom den 16 i denna månad fattadt beslut skulle nu företagas val af ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val af ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 99 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 61 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr vice talmannen af *Callerholm*,
 » andra » » *Bonde*,
 » tredje » » *Ericsson* i Vallsta och
 » fjärde » » *Edén*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jansson* i Djursätra,
 » andra » » *Nyström* och
 » tredje » » *Magnusson* i Tumhult.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Branting*,
 » andra » » *Nilsson* i Kabbarp och
 » tredje » » *Larsson* i Västerås.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt som ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr vice talmannen af *Callerholm*,
 » *Branting*,
 » *Jansson* i Djursätra,
 » *Bonde*,
 » *Ericsson* i Vallsta,
 » *Nilsson* i Kabbarp,
 » *Nyström*,
 » *Edén*,
 » *Larsson* i Västerås och
 » *Magnusson* i Tumhult.

§ 2.

Härefter företogs val af ledamöter i statsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 99 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 62 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Wiklund* i Brattfors,
 » andra » » *Olsson* i Fläsbro,
 » tredje » » *Starbäck*,
 » fjärde » » *Ekman*,
 » femte » » *Ström* och
 » sjätte » » *Nilson* i Örebro.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Skifarp,
 » andra » » *Persson* i Stallerhult och
 » tredje » » *Sjö*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Thorsson*,
 » andra » » *Rydén* och
 » tredje » » *Lindberg*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Wiklund* i Brattfors,
 » *Andersson* i Skifarp,
 » *Thorsson*,
 » *Olsson* i Fläsbro,
 » *Starbäck*,
 » *Persson* i Stallerhult,
 » *Rydén*,
 » *Ekman*,
 » *Sjö*,
 » *Lindberg*,
 » *Ström* och
 » *Nilson* i Örebro.

§ 3.

Vidare företogs val af ledamöter i bevillningsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 95 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 65 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen.»

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Röing*,
 » andra » » *Byström*,
 » tredje » » *Rune* och
 » fjärde » » *Larsson* i Klagstorp.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jesperson*,
 » andra » » *Vennersten* och
 » tredje » » *Nilsson* i Bonarp.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Eriksson* i Grängesberg,
 » andra » » *Cristiernson* och
 » tredje » » *Palmstierna*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna tillfölla dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Röing*,
 » *Eriksson* i Grängesberg,
 » *Jesperson*,
 » *Byström*,
 » *Cristiernson*,
 » *Rune*,
 » *Vennersten*,
 » *Larsson* i Klagstorp,
 » *Palmstierna* och
 » *Nilsson* i Bonarp.

§ 4.

Vid nu anställt val af ledamöter i bankoutskottet aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 97 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen

»Landtmanna- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen»

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Henricson* i Karlslund,

- » andra » » *Juhlin*,
- » tredje » » *Wijk* och
- » fjärde » » *Leander*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Svensson* i Skyllberg och

- » andra » » *Vahlquist*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Söderberg* i Stockholm och

- » andra » » *Kristensson*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande andra och sjätte platserna lottning ägde rum, tillföll platserna nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Henricson* i Karlslund.

- » *Söderberg* i Stockholm,
- » *Svensson* i Skyllberg.
- » *Juhlin*,
- » *Wijk*,
- » *Kristensson*,
- » *Vahlquist* och
- » *Leander*.

§ 5.

Företogs val af ledamöter i lagutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 97 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 62 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet», samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Widén*,

- » andra » » *Pettersson* i Södertälje,
- » tredje » » *Jansson* i Edsbäcken och
- » fjärde » » *Olsson* i See.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Petersson* i Lidingö villastad och
» andra » » *Olsson* i Broberg.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lindhagen* och
» andra » » *Lindqvist* i Stockholm.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Widén*,
» *Lindhagen*,
» *Petersson* i Lidingö villastad,
» *Pettersson* i Södertälje,
» *Jansson* i Edsbäcken,
» *Lindqvist* i Stockholm,
» *Olsson* i Broberg och
» *Olsson* i See.

§ 6.

Slutligen anställdes val af ledamöter i jordbruksutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 64 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Persson* i Tällberg,
» andra » » *Hamilton*,
» tredje » » *Kronlund* och
» fjärde » » *Hellström*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Odqvist* och
» andra » » *Lundell*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Persson* i Malmö och
» andra » » *Linders*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande femte platsen lottning ägde rum, tillföllö platserna nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Persson* i Tällberg,
- » *Persson* i Malmö,
- » *Odqvist*,
- » *Hamilton*,
- » *Kronlund*,
- » *Länders*,
- » *Lundell* och
- » *Hellström*.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående sex paragrafer omförmälda valen.

§ 8.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 9.

Härefter föredrogs Kungl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet *Bror August Petré*n att under innevarande års riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 i riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inående öfver Riksdagens kansli.

§ 10.

Vidare föredrogs hvar efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid

herr *Räfs* *m. fl.* motion nr 1 till statsutskottet;

herr *Räfs* motioner, nr 2 till konstitutionsutskottet och nr 3 till bevillningsutskottet; samt

herr *Olssons* i Fläbro motion, nr 4, likaledes till bevillningsutskottet.

§ 11.

Till bankoutskottet öfverlämnades Riksdagens år 1911 församlade revisorers berättelser:

om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, samt
angående riksbanken.

§ 12.

Justitieombudsmannens vid innevarande års riksdag afgifna ämbetsberättelse, som nu föredrogs, hänvisades till lagutskottet. Tryckfrihetskommitterades berättelse lades till handlingarna.

§ 13.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herr *Petersson* i Lidिंगö villastad, nr 5, om ändringar i lagen om val till Riksdagen med flera författningar;

herr *Holmdahl*, nr 6, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af lagen om val till Riksdagen;

herr *Räf*:

nr 7, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sådan lagändring, att ordinarie allmänna val till Riksdagens Andra kammare ej må kunna förrättas å sön- eller helgdag; och

nr 8, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående röstplikt vid val af riksdags- och landstingsmän;

herr *Nilsson* i Linnås, nr 9, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af den i värnpliktslagen föreskrifna mönstring med de värnpliktige m. m.;

herr *Leander*:

nr 10, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om utvidgning af lagen angående villkorlig straffdom;

nr 11, om ökad anslag till förbättring af pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt; och

nr 12, om höjning af maskinistunderofficerarnes vid kustartilleriet aflöning;

herr *Kristensson*, nr 13, om rätt för förste vaktmästaren vid Chalmers tekniska läroanstalt att för erhållande af ålderstillägg tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring;

herr *Henrikson* i Heberg *m. fl.*, nr 14, om upphäfvande af stämpelskatten å inrikes växlar;

herr *Eriksson* i Grängesberg:

nr 15, om upphäfvande af tullen å cement; och

nr 16, om afskaffande af bruket utaf börs- och adelstitlar i Andra kammarens protokoll och förhandlingar;

herr *Martin*, nr 17, om rätt för hvarje svensk medborgare

att i viss utsträckning afgiftsfritt idka strömmingsriska medelst skötar inom Stockholms län;

herr *Hellberg*, nr 18, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för ortsbefolkningen att å statens skogar inom Västerbottens och Norrbottens län afgiftsfritt taga stubbar för tjärbränning; samt

herr *Carlson* i Heriljunga, nr 19, om pension åt förre distinktionskorpralen Johan Hallin.

Ifrågavarande motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 14.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i Riksdagens Andra kammare och de kammarens ledamöter, hvilka blifvit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 17 januari 1912.

Sedan kammarens plenum denna dag afslutats, sammanträdde med herr talmannen de åtta ledamöter af kammaren, hvilka blifvit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, till fullgörande af berörda uppdrag.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännens antal skulle bibehållas oförändradt, sådant det under de senaste riksdagarne varit, och att det för tjänstgöring vid kammarens protokoll utaf deputerade vid 1875 och 1888 års riksdagar stadgade arbetssättet skulle jämväl vid innevarande riksdag tillämpas.

I likhet med hvad vid flera föregående riksdagar ägt rum, beslöto herrar deputerade därjämte uttala såsom sin önskan, att, därest med afseende på kammarens diskussionsprotokoll någon af kammarens ledamöter skulle anse sig äga anledning till anmärkning mot det sätt, hvarpå vederbörande notarie fullgjort sitt åliggande, anmälan därom måtte göras hos sekreteraren, som skulle öfver dylika anmälningar föra anteckning; och skulle detta herrar deputerades beslut till kammarens kännedom här antecknas och genom anslag i justeringsrummet kungöras.

Härefter genomgingos de ingifna ansökningshandlingarne, och antogo herrar deputerade nu till

reviderande notarier:

e. revisoren, fil. kandidaten *C. Lundgren*,
 sekreteraren *T. Hedrén*,
 notarien *E. G. Tägtström* och
 notarien, juris kandidaten *C. F. Schött*;

notarier:

t. f. notarien *R. Hellberg*,
 sekreteraren *G. Kihlmark*,
 amanuensen *E. Lindström*,
 t. f. stadsnotarien, juris kandidaten *E. Kræpelien*,
 fil. lic. och teol. kandidaten *A. H. F. Reuter*,
 aktuarien, fil. kandidaten *M. F. Uppling*,
 e. o. hofrättsnotarien *S. G. Junker*,
 amanuensen, fil. kandidaten *T. Arnoldsson*,
 revisorn *E. O. Lindblad*,
 revisorn *F. A. G. Blom*,
 amanuensen *S. Norrman*,
 bokhållaren *E. Frigell*,
 amanuensen *P. B. Romare*,
 e. o. kammarskritvaren *A. Michal*,
 e. o. hofrättsnotarien *J. L. Norrman*,
 fru *Jetta Lundgren* och
 fil. kandidaten *G. A. K. Dahlén*;

förste kanslist:

f. d. kontrollören *F. Amnér*;

registrator:

sekreteraren *P. W. A. Hammarskiöld*;

samt kanslister:

notarien, juris kandidaten *O. M. F. Seth*,
 e. o. hofrättsnotarien *E. H. Wallin*,
 e. o. hofrättsnotarien *G. W. E. Redelius*,
 juris studeranden *C. O. H. Humble*,
 juris studeranden *E. Elfner* och
 amanuensen *N. J. Bagge*,

hvilka jämväl skulle vara skyldiga att, där så erfordrades, tjänstgöra vid diskussionsprotokollet.

Här skulle antecknas, att Amnér, Hammarskiöld och Seth redan den 12 samt Lindblad, Blom och S. Norrman redan den 15 i denna månad på särskild anmodan inträdd i tjänstgöring hos kammaren.

Vidkommande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att sexton vaktmästare skulle anställas hos kammaren, och antogos till vaktmästare att tjänstgöra tills vidare under innevarande riksdag *G. Carlberg*, *J. V. Uppgren*, *E. M. Wistrand*, *C. J. F. Svensson*, *H. E. E. Eklund*, *C. O. A. Ohlsson*, *R. A. Larsson*, *C. H. Björklund*, *V. Zetterqvist*, *B. Rudén*, *A. H. Lindgren*, *C. I. Starckenberg*, *A. Gustafsson*, *C. R. Wuerster*, *E. Johanson* och *E. Andersson*.

Till förste vaktmästare förordnades Carlberg, och åt Wistrand uppdrogs att ombestyrta utdelning af ankommande postförsändelser.

Slutligen skulle anmärkas, att af de antagna vaktmästarne Carlberg, Wistrand och Björklund redan den 8 samt de öfriga redan den 14 dennes börjat tjänstgöra hos kammaren.

In fidem
Per Cronvall.

§ 15.

Ordet lämnades härefter till herr vice talmannen, som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta, att de under nr 16, 17, 18, 19 och 20 på dagens föredragningslista upptagna kungl. propositioner måtte i nu nämnd ordning uppföras sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1.50 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Måndagen den 22 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 15 och den 16 innevarande januari.

§ 2.

I enlighet med därom den 16 innevarande januari fattadt beslut skulle nu företagas val af suppleanter i de ständiga utskotten; och anställdes först val af suppleanter i konstitutionsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 97 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr	<i>Larsson</i>	i	Säby,
» andra » »	<i>Janson</i>	i	Bråten,
» tredje » »	<i>Karlsson</i>	Fjäl	och
» fjärde » »	<i>Bogren</i> .		

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr	<i>Fornander</i> .
» andra » »	<i>Jönsson</i> i Slätaker och
» tredje » »	<i>Lundström</i> i Göteborg.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr	<i>Waldén</i> ,
» andra » »	<i>Kropp</i> och
» tredje » »	<i>Wallin</i> .

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de olika gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande andra, sjätte och nionde platserna lottning ägde rum, tillfölla platserna nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Larsson* i Säby,
 » *Waldén*,
 » *Fornander*,
 » *Janson* i Bräten,
 » *Karlsson* i Fjäl,
 » *Kropp*,
 » *Jönsson* i Slätåker,
 » *Bogren*,
 » *Wallin* och
 » *Lundström* i Göteborg.

§ 3.

Härefter företogs val af suppleanter i statsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 101 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 62 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 61 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Olofsson* i Digernäs,
 » andra » » *Ifvarsson*,
 » tredje » » *Hellberg*,
 » fjärde » » *Andersson* i Stärte,
 » femte » » *Pålsson* och
 » sjätte » » *Martin*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Grimbo,
 » andra » » *Öberg* och
 » tredje » » *Gustafsson* i Örebro.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Carlsson* i Frosterud,
 » andra » » *Anderson* i Råstock och
 » tredje » » *Berglund*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Olofsson* i Digernäs,
 » *Andersson* i Grimbo,

herr *Carlsson* i Frosterud,
 » *Ivarsson*,
 » *Hellberg*,
 » *Öberg*,
 » *Anderson* i Råstock,
 » *Andersson* i Stårte,
 » *Gustafsson* i Örebro,
 » *Berglund*,
 » *Pålsson* och
 » *Martin*.

§ 4.

Vidare företogs val af suppleanter i bevillningsutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 64 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Bergman*,
 » andra » » *Jönsson* i Refvinge,
 » tredje » » *Hedström* och
 » fjärde » » *Hamrin*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jeansson* i Kalmar,
 » andra » » *Jonsson* i Hökhult och
 » tredje » » *Söderberg* i Hobbörn.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Strömberg*,
 » andra » » *Månsson* och
 » tredje » » *Rundgren*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande femte platsen lottning ägde rum, tillföll platserna nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Bergman*,
 » *Strömberg*,
 » *Jeansson* i Kalmar,
 » *Jönsson* i Refvinge,
 » *Hedström*,

herr *Månsson*,
 » *Jonsson* i Hökhult,
 » *Hamrin*,
 » *Rundgren* och
 » *Söderberg* i Hobborn.

§ 5.

Vid nu anställt val af suppleanter i bankoutskottet aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 61 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 64 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen.»

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Carlson* i Herrljunga,
 » andra » » *Hagberg*,
 » tredje » » *Jonsson* i Gumboda och
 » fjärde » » *Jonsson* i Hå.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Olsson* i Blädinge och
 » andra » » *Olsson* i Tyllered.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Forssell* och
 » andra » » *Borg*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande femte platsen lottning ägde rum, tillföll platserna nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Carlson* i Herrljunga,
 » *Forssell*,
 » *Olsson* i Blädinge,
 » *Hagberg*,
 » *Jonsson* i Gumboda,
 » *Borg*,
 » *Olsson* i Tyllered och
 » *Jonsson* i Hå.

§ 6.

Företogs val af suppleanter i lagutskottet.
 Därvid aflämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96

med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 64 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valseدلarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Forsberg*,
 » andra » » *Igel*,
 » tredje » » *Rehn* och
 » fjärde » » *Cederborg*.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» utmärkta valseدلarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Pettersson* i Bjälbo och
 » andra » » *Svensson* i Saläng.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valseدلarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Åkerman* och
 » andra » » *Persson* i Norrköping.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valseدلar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande femte platsen lottning ägde rum, tillfölla platserna nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Forsberg*,
 » *Åkerman*,
 » *Pettersson* i Bjälbo
 » *Igel*,
 » *Persson* i Norrköping,
 » *Rehn*,
 » *Svensson* i Saläng och
 » *Cederborg*.

§ 7.

Slutligen företogs val af suppleanter i jordbruksutskottet.

Därvid aflämnades följande godkända valseدلar, nämligen 97 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet» samt 61 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valseدلarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lundström* i Långnäs,
 » andra » » *Bosson*,

såsom tredje namn herr *Olausson* och
 » fjärde » » *Gustafsson* i Vi.

De med partibeteckningen »Landtmanna- och borgarepartiet»
 utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Åkerlund* och
 » andra » » *Ekerot*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» ut-
 märkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Nilsson* i Tånga och
 » andra » » *Tysk*.

På grund häraf blef ordningen mellan namnen å de särskilda
 gruppernas valsedlar bestämd på sätt ofvan angifvits.

Vid härefter företagen fördelning af platserna mellan de olika
 grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Lundström* i Långnäs,
 » *Åkerlund*,
 » *Nilsson* i Tånga,
 » *Bosson*,
 » *Olausson*,
 » *Ekerot*,
 » *Tysk* och
 » *Gustafsson* i Vi.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående sex
 paragrafer omförmälda valen.

§ 9.

Herr statsrådet *Sandström* aflämnade Kungl. Maj:ts propo-
 sitioner:

med förslag till lag om ändrad lydelse af 80 § i lagen den
 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar och lag om ändrad ly-
 delse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister,
 firma och prokura; samt

med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrko-
 lagen.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 10.

Föredrogos hvar för sig de på kammarens bord liggande
 motionerna; och hänvisades därvid:

herr *Peterssons* i Lidingö villastad motion, nr 5, till konstitutionsutskottet;
 herr *Holmdahls* motion, nr 6, till konstitutionsutskottet;
 herr *Räfs* motioner, nr 7 och 8, till konstitutionsutskottet;
 herr *Nilssons* i Linnås motion, nr 9, till lagutskottet;
 herr *Leanders* motioner, nr 10 till lagutskottet, nr 11 till bankoutskottet och nr 12 till statsutskottet;
 herr *Kristenssons* motion, nr 13, till statsutskottet;
 herr *Henriksons* i Heberg *m. fl.* motion, nr 14, till bevillningsutskottet; samt
 herr *Erikssons* i Grängesberg motion, nr 15, till bevillningsutskottet.

§ 11.

Ang. bruket af adelstitlar i Andra kammarens protokoll och förhandlingar. Vid föredragning härpå af herr *Erikssons* i Grängesberg motion, nr 16, om afskaffande af bruket utaf börd- och adelstitlar i Andra kammarens protokoll och förhandlingar, begärdes ordet af motionären

Herr Eriksson i Grängesberg, som yttrade: Herr talman! Då yrkandet i min motion är något otydligt, ber jag att få framställa ett nytt yrkande, så affattadt:

»att vid kammarens förhandlingar och i dess protokoll adels- titlar ej vidare skola användas vid benämningen af kammarens ledamöter».

Samtidigt tar jag mig friheten, herr talman, att med stöd af § 56 riksdagsordningen yrka, att denna motion genast måtte af kammaren behandlas, det vill säga utan föregående remiss till utskott.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen gifven proposition biföll kammaren det af herr Eriksson i Grängesberg framställda yrkandet.

§ 12.

Vidare remitterades:

herr *Martins* motion, nr 17, till jordbruksutskottet;
 herr *Hellbergs* motion, nr 18, till jordbruksutskottet; och
 herr *Carlsons* i Herrljunga motion, nr 19, till bankoutskottet.

§ 13.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *Persson* i Tällberg, nr 20, om förhöjning af den till kvinnliga kontorsskrifvare vid statens järnvägar utgående ersättning för bostad och bränsle;

herr *Palmstierna m. fl.*, nr 21, angående ålderstillägg åt tygunderofficerarne vid artilleriets tygstater;

herr *Palmstierna*:

nr 22, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bildande af en statens lånefond för finansiering af företag, hvilka afse utbyggande af staten tillhöriga, med vattenfallsrätt upplätta vattenfall;

nr 23, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af möjlighet för municipalsambhällen att erhålla lån från vissa pensionsanstalter och kassor; och

nr 24, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om viss ändring i lagen angående stadsplan och tomtindelning;

herr *Mörtsell m. fl.*, nr 25, om ändrad lydelse af 24 § lagen om arrende af viss jord å landet inom Norrland och Dalarne;

herr *Olsson* i Fläsbro, nr 26, om pension åt förre extra fånggevaldigern J. Hansson;

herrar *Bogren* och *Carlson* i Herrljunga, nr 27, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för pensionerad järnvägspersonal att erhålla fribiljetter;

herr *Juhlin*, nr 28, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsafgifter vid telegrafverkets telefonväsen; samt

herr *Rydin*, nr 29, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afsöndring af lägenheter från prästerskapets löneboställen under löpande arrendetid.

Ifrågavarande motioner bordlades på begäran.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag.

§ 15.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Andersson* i Höckerum under 2 dagar fr. o. m. den 26 januari.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1.47 e. m.

In fidem

Per Cronvall.